

Genoeg

Zeven koppen zie ik op het scherm. Via Zoom proberen we voort te zetten wat we altijd deden: een gesprek voeren over ons vak, gesprekken voeren. En natuurlijk ook over onszelf. Een voorzitter is er niet, noch een agenda. Het begint gewoon ergens, en als het tijd is houdt het op. Dit keer is het startpunt een artikel dat iemand inbrengt, over het financieel uitknijpen van docenten door het grootste opleidingsinstituut voor volwassenen, het NCOI. Dat zijn vakgenoten, professionele gespreksvoerders, en ze krijgen minder dan een hongerloon. 'Wat zouden ze moeten verdienen?' Het leidt tot een discussie over de vraag: Wanneer is genoeg genoeg?

Onze eigen koppen blaken van welstand, wij hebben financieel geen klagen. Maar hoe bepaal je of je genoeg hebt? Dat is lastig. Het is geen louter kwantitatieve vraag, het heeft te maken met kwaliteit van leven. Een van ons heeft net zijn huis verkocht, hij wil minder werken en een simpeler bestaan. Ontspullen is zijn devies. Een ander zoekt de kwaliteit in werk en maatschappelijke betrokkenheid. Voor hem is de vraag niet of je genoeg hebt, maar of je de goede dingen doet. En is het niet ook een kwestie van leeftijd? Dertigers en veertigers willen openlijke bewijzen van hun kunnen, een auto, een huis, een druk leven. Vijftigers en ouder niet meer, voor hen wordt wat genoeg is bepaald door zaken als zinnigheid en vernieuwing. Zo meandert het gesprek allerlei kanten op. We zijn het niet eens, we kunnen niet eens de vraag helder krijgen. Maar dat vergroot juist het animo. En intussen slijpen we onze geesten aan elkaar.

Dan gooit iemand de knuppel in het hoenderhok. Wat nu als de verschillen tussen onze opvattingen zo groot worden dat we elkaar niet meer verstaan? Doet zich dat hier wel eens voor? Jawel, vaak genoeg. Dan wacht je tot je weer kunt aanhaken. En je probeert al wat je kan te begrijpen wat de ander bedoelt. Dat hoort bij de regels van het spel. Maar de scepticus houdt aan: als nu blijkt, na herhaalde pogingen, dat je onmogelijk de ander kunt volgen, of zelf in je diepste overtuigingen wordt aangetast? Dat blijkt een pijnlijke kwestie te zijn. Verschillenden van ons hebben ervaring met situaties waar een gesprek volledig doodliep. Sommigen vinden, je kunt niet anders dan je erbij neerleggen. Voor een gesprek is

een minimum aan bereidheid tot wederzijds begrip nodig. Anderen betogen dat je, ook als je het volkomen oneens bent, toch een relatie in stand kunt houden. Als je van iemand houdt is bijeenzijn toch al genoeg? Het stuit op scepsis: nee, dat is niet genoeg. Maar er is ook schaamte: als wij, de professionele gesprekkenvoerders, niet in staat zijn genoeg verbinding te houden, wie dan wel?